

ալմանախ-ը, պատրաստուած նոյն տա-
րին Երեւանի մէջ եւ հրատարակուած փա-
րիզի «Արազած» ամսաթերթի խմբագրու-
թեան կողմէն: Դարձեալ նկարչական ար-
ուեստի համար հետաքրքրական է իր փե-
ղարու Որմանկարչական Յուշարձանը հա-
տորիկը, տպուած Նիւ Եորք 1942-ին: Ա-
ւելի ուշ 1948-ին Թեհրանի մէջ Քանդա-
կագործուի Այծեմնիկ Ուրարտուի նուիր-
ուած փոքրիկ ուսումնասիրութիւնը, ուր
այդ նշանաւոր արուեստագիտուհիին իս-
կական արժէքը մեզի կու տայ: Նոյն ուղ-
ղութեամբ պրակ մըն է Կրաֆիկ-նկարիչ
Վանօ Խոջաբէկեանը ներկայացնող պրա-
կը, լոյս տեսած նոյն տարին՝ Թեհրանի
մէջ, եւ 1951-ին ալ՝ ուրիշ պրակ մը նը-
ւիրուած Ժողովրդական նկարիչ Գարրիէլ
Գիւրջեանի:

Մանրանկարչական տեսակէտով կա-
տարած է քանի մը հին արժէքներու յայտ-
նութիւնը: Անոնցմէ է Մանրանկարիչ
Սարգիս Պիծակ-ը, հրատարակուած Պոլիս
1952-ին: Այս ուղղութեամբ ունի բազմա-
թիւ յօդուածներ եւ նոր կատարուած պըր-
պըտումներ:

Իր կարեւորագոյն գործը, սակայն, կը
մնայ Ռուսահայ Թատրոնի պատմութիւ-
նը, ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը ա-
րեւելահայ թատրոնի ծագման՝ պատմա-
կան աղբիւրներու քննութեամբ եւ խղճա-
միտ ու մանրամասն ուսումնասիրութեամբ
հեղինակներու եւ թատերական գործերու:
Այդ գործը կը բերէ ստուգիւ նոր տեսու-
թիւններ եւ նոր յայտնութիւններ: Տպա-
գրուած է Ս. Ղազարի տպարանը 1933-ին,
հատոր մը՝ որ կը բաղկանայ 750 էջերէ,
եւ ճոխացած պատկեր-քիչէներով:

Վենետիկի Միսիթարեան տպարանին
մէջ՝ իրմէ լոյս տեսած հատորիկներ են,
յիշատակուելու արժանի՝ Աշուղ Ղուլ
Յովհաննէս, Աշուղ Ամիր Օղլի, Աշուղ Շե-
րաւ, եւն.:

Պր. Արամ Երեմեանի ազգասիրութիւնը
կը կազմէ իր ներքին ոգեւորիչ ոյժը: Հա-

ւաքող մը, համադրող մը անշուշտ ինքը,
բայց խղճամիտ կերպով հետամուտ եղող
փրկելու ինչ որ հայ Ժողովուրդը դարե-
րու ընթացքին արտադրած է իր ծոցէն՝
ըլլան անոնք նկարիչ, որմանկարիչ, ման-
րանկարիչ, կամ աչուղ: Հայկական կու-
սուած արժէքներու ծանօթացումն իր այս
տեսակ փոքրիկ պրակներով, կը նմանի
հայ դրականութեան անդաստանին մէջ
սիրուած փայլուն աստղերու, որոնք կը
ներկայացնեն հայ Ժողովուրդի հոգիէն եւ
մտքէն բխած տաղանդի կամ զգացումի
կայծերը, որոնք երբեք անտեսուելու չեն:
Այդ ջերմ ազգասիրութիւնն է որ մղած է
զինքը Սպահան, Փէրիա եւ Չարմահալ
գաւառներու մէջ ցրուած հայ Ժողովուր-
դին, գաղթական հայ տարրին բերնէն հա-
ւաքելու Ժողովրդական բանահիւսութեան
նիւթեր, ի հարկէ կարեւոր եւ նոյնիսկ
արժէքաւոր, քանի որ կը ներկայացնեն
միշտ մեր Ժողովուրդի հոգեբանութիւնը,
բանաստեղծական թռիչքը, խոհումները,
զգացումները: Չարմահալի Ժողովրդական
բանահիւսութիւնը խորագրով իր պրակը,
տպուած է Վիեննա 1923-ին:

Դարձեալ նոյն ազգասիրութեան մըրդ-
ուած, կատարած է ազգադրական տեսա-
կէտով հետաքրքրական ամփոփումներ
այդ գաւառներուն մէջ ապրող մեր Ժողո-
վուրդին կեանքէն, սովորութիւններէն,
բարքերէն, անոնց բնիկ գոյնով, անոնց
լեզուին յատկանշականով, եւն.: Անոնց-
մէ են օր. Սպահանի Փէրիա գաւառը,
Սպահանի Չարմահալ գաւառը ուսումնա-
սիրութիւնները:

Այսքան եռանդուն եւ արագադիր հրա-
պարակադիրը, ուսումնասէրը սիրով հիւր-
ընկալուած է բնականաբար մեր բոլոր
թերթերու, պարբերաթերթերու խմբա-
գրութիւններէն, հրատարակելով իրմէ
միշտ էջ մը՝ որ լոյս կը բերէ հին անունի
մը շուրջ, կամ կը կատարէ յուսարանու-
թիւններ թուականներու, եւ յայտնու-
թիւններ ծածկուած դանձերու:

Հիմա որ իր բարեկամները եւ համա-
կիրները զնահատելով իր թափած բուռն
ճիգերը բանասիրական եւ դրական մար-
դերու մէջ, 35-ամեայ յոբելեանի մը տօ-
նախմբութեամբ դրուատեցին իր գործը,
վստահ ենք թէ այս հանգամանքը աւելի
եւս ոգեւորութիւն տուաւ վաստակաւոր
մշակին, որպէսզի ինքն ալ տայ մեզի դեռ

իրմէ սպասուածը, եւ կատարէ հայ մը-
շակոյթի անդաստանին համար օգտակար
իր մեղուական տքնութեամբ հաւաքուած
դեռ ուրիշ բազմաթիւ նիւթերու յայտնու-
թիւններ: Կը մաղթենք առողջութիւն եւ
կորով:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՏԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ

ԼՈՅՍԻՆ ՄԷՁ ԼՈՅՍ

Բոլոր տարրերն երկրագունդիս՝
Շընչող, անշունչ, իմանալի կամ ըզգալի,
Տես, իրարո՛ւ կը նմանին,
Կամ իրարո՛ւ են յուշարար:
Թիթեռնիկի կը նմանի ծաղիկը հե՛ղ,
Յօղն արցունքի՛ն կը նմանի,
Ծովն՝ երկընքին,
Բուրդը՝ լեռան,
Եւ երազի՛ն կը նմանի երգը անմա՛հ:

Բայց ո՞վ քեզի կը նմանի,
Լոյս անմատոյց,
Ի լուսոյ Լո՛յս,
Որ հաճեցար իջնել երկիր,
Սէրը անհո՛ւն քարոզեցիր,
Ըրիր պայծառ՝ անդունդը խոր,
Սըրտերը ո՛րք ջերմացուցիր,
Դուն, էութի՛ւն ամենագեղ,
Եւ տըգեղին տըւիր համբոյր,
Դուն, մեծազօր Արարչութիւն,
Տըկարն յետին պաշտպանեցիր,
Պահ մը, յանկարծ,
Թոյլատրեցիր որ մութն անա՛րգ
Խուժէր վըրադ,
Ուղեկորոյս
Թաւալեցաւ գունդը երկրիս
Տարածութեան մէջ անսահման,
Բայց ծաղեցար դուն վերլստին,

Ո՛վ Արեգակ Արդարութեան,
Շուրջդ՝ ընթացքի՛ն մէջ պահեցիր
Մոլորակն հին:

Ո՞վ, ո՞վ քեզի կը նմանի.
Ո՛չ էակն այն՝
Որ հառաչեց վէրքը սըրտին,
Եւ տըրտընջաց եւ բողբոջեց,
Սուրը բախեց ընդդէմ սուրին,
Ատենական
Կեանքը կարծեց յաւերժատեւ,
Ակութը տաք որոնեց ան,
Եւ պատմութեան հօրենական,
Հանգիստը միշտ, եւ դափնինե՛ր:

Կը նմանի քեզի միայն՝
էակը այն,
Որ յարաժամ վէրքը սըրտին՝
Ձքեղ օրհնե՛ց,
Ատելութեան դէմ ամհհի
Սէրը պարզեց, կարմիր դըրօշ,
Բարձունքներու վըրան ազատ,
Բացաւ սիրտն իր՝ Արեգակին,
Լոյսն ըզգեցաւ,
Երգը մեկնեց թռչուններուն,
Ծաղիկներուն հետ խօսեցաւ,
Հըսկեց անդուլ,
Քալեց փուչէ պըսակն ի գլուխ,
Անցաւ ծովեր, ովկիանոսներ,
Եւ երկիրներ ճանչցաւ բազում,
Քեզ քարոզեց ընտրեալներուն,
Ժողովուրդներ հանեց ոտքի,
Մէջէն ցայլին